

Postępowanie karne

Postępowanie przed sądem I instancji IV

Dr hab. Wojciech Jasiński
Katedra Postępowania Karnego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Wyrokowanie

1. Wyrokowanie poprzedzają głosy końcowe (art. 406 KPK)

Po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący udziela głosu stronom, ich przedstawicielom (obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawy) oraz przedstawicielowi społecznemu (por. art. 90-91 k.p.k.).

Głos zabierają w następującej kolejności: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, przedstawiciel społeczny, obrońca oskarżonego i oskarżony. Przedstawiciele procesowi stron zabierają głos przed stronami.

Wyrokowanie

1. Wyrokowanie poprzedzają głosy końcowe (art. 406 KPK)

W związku z tzw. ***favor defensionis***, a więc uprzywilejowaną sytuacją procesową oskarżonego, która ma równoważyć jego nierówne szanse w walce z organami ścigania dysponującymi wieloma środkami przymusu państwowego, **obrońca oskarżonego i oskarżony przemawia zawsze na końcu (także przy replice, a więc ponownym zabraniu głosu przez oskarżyciela).**

Wyrokowanie

2. Wyrokowanie – na ten etap postępowania na rozprawie głównej składają się:

- narada i głosowanie (art. 108-112 k.p.k.)
- sporządzenie i podpisanie wyroku (art. 113-114 k.p.k., art. 412 k.p.k.)
- ogłoszenie wyroku (art. 418 k.p.k.)
- podanie ustnych motywów wyroku (art. 418 k.p.k.)
- pouczenie stron o prawie do zaskarżenia wyroku

Wyrokowanie

- 3) Podstawę wyroku może stanowić tylko **całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej (art. 410 KPK)**

To istotna gwarancja prawa do obrony zapewniająca, że nic co nie było przedmiotem (albo przynajmniej mogło być przedmiotem, ale strony czy sąd z urzędu się na to się nie zdecydowały) kontradiktoryjnego postępowania na rozprawie nie będą podstawą rozstrzygnięcia.

Wyrokowanie

Należy jednak pamiętać, że zgodnie z art. 405 par. 2-4 k.p.k.:
Z chwilą zamknięcia przewodu sądowego ujawnione są bez odczytywania (fikcja prawna) wszystkie protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie, które nie zostały odczytane.

Protokołami i dokumentami są:

- 1) wskazane przez oskarżyciela w akcie oskarżenia jako dowody, których przeprowadzenia na rozprawie głównej się on domaga, z wyjątkiem tych, co do których sąd oddalił wniosek dowodowy;
- 2) wskazane we wniosku dowodowym strony, który został uwzględniony;
- 3) dopuszczone przez sąd z urzędu.

O ujawnieniu bez odczytywania protokołów i dokumentów zamieszcza się wzmiankę w protokole rozprawy. Wskazywanie poszczególnych protokołów i dokumentów nie jest konieczne.

Wyrokowanie

- 3) Wyrok sporządzany jest zawsze na piśmie.
- 4) Sąd aż do ogłoszenia wyroku może **wznowić przewód sądowy (art. 409 k.p.k.)** albo też udzielić dodatkowego głosu stronom – nie można bowiem wykluczyć, że w trakcie głosów końcowych pojawią się jakieś kwestie, które będą wymagały dodatkowego wyjaśnienia.
- 5) **W sprawie zawilej albo z innych ważnych powodów** sąd może odroczyć wydanie wyroku na czas nieprzekraczający **14 dni**. Przekroczenie tego terminu skutkuje prowadzeniem rozprawy od początku!

Wyrokowanie

Rodzaje wyroków

- **Wyrok skazujący** (wyrokiem skazującym jest także wyrok, w którym sąd orzekł tylko inne środki reakcji karnej niż kary – np. środek karny, a także ten, w którym odstąpił od wymierzenia kary)
- **Wyrok uniewinniający**
- **Wyrok warunkowo umarzający postępowanie**
- **Wyrok umarzający postępowanie**

Wyrokowanie

Wyrok umarzający postępowanie

W razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłaczającej ściganie (por. art. 17 par. 1 k.p.k.) sąd wyrokiem umarza postępowanie.

WYJĄTEK: W razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny.

Wyrokowanie

Zaliczenie okresu pozbawienia wolności na poczet orzekanej kary

- Na poczet orzekanej kary zalicza się okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (art. 63 Kodeksu karnego)
- Zaliczeniu na poczet orzeczonej kary podlega również okres tymczasowego aresztowania odbytego przez oskarżonego w innej sprawie, w której postępowanie toczyło się równocześnie, jeśli w niej uniewinniono oskarżonego, umorzono postępowanie albo odstąpiono od wymierzenia kary (art. 417 KPK)

Wyrokowanie

Ogłoszenie wyroku

- W czasie ogłaszania wyroku wszyscy obecni, z wyjątkiem sądu, stoją.
- Ogłaszając wyrok można pominąć treść zarzutów oskarżenia.
- Zgłoszenie **zdania odrębnego** podaje się do wiadomości, a jeżeli członek składu orzekającego, który zgłosił zdanie odrębne, wyraził na to zgodę, także jego nazwisko.

Wyrokowanie

Ogłoszenie wyroku

- Instytucja zdania odrębnego ma służyć nie tylko samemu sędziemu (ławnikowi), który nie chce utożsamiać się z wydanym orzeczeniem, ale ma przede wszystkim sprzyjać realizacji zasady trafnej reakcji karnej wskazując na daleko idące wątpliwości składu orzekającego odnośnie do treści orzeczenia, co może mieć istotne znaczenie choćby w toku kontroli instancyjnej. Jest to jedyna prawnie przewidziana możliwość ujawnienia przebiegu narady i głosowania, gdyż uwidacznia spór w kwestii rozstrzygnięcia, który miał miejsce w trakcie narady.

Tryb prywatnoskargowy

W trybie prywatnoskargowym ścigane są:

- 1) umyślne albo nieumyślne naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nieprzekraczający 7 dni, chyba że pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie ze sprawcą – art. 157 § 2 i 3 KK;
- 2) zniesławienie – art. 212 § 1 i 2 KK;
- 3) zniewaga – art. 216 § 1 i 2 KK;
- 4) naruszenie nietykalności cielesnej – art. 217 § 1 KK.

Przebieg postępowania prywatnoskargowego

Cechy charakterystyczne:

- 1) Niewystępowanie fazy postępowania przygotowawczego (substytutem tej fazy są czynności zlecone z art. 488 par 1 KPK)
- 2) Wszczęcie postępowania:
  - wniesienie prywatnego aktu oskarżenia
  - złożenie ustnej lub pisemnej skargi Policji
- 3) Rozprawę główną poprzedza posiedzenie pojednawcze (alternatywa: mediacja)

Przebieg postępowania prywatnoskargowego

- 4) Pojednanie stron skutkuje **umorzeniem postępowania**
- 5) Możliwe jest odstąpienie od oskarżenia przez oskarżyciela prywatnego – skutek: **umorzenie postępowania**

Po rozpoczęciu przewodu sądowego może to jednak nastąpić wyłącznie za zgodą **oskarżonego** – to gwarancja, że w momencie upublicznienia oskarżenia osoba której ono dotyczy będzie mogła doprowadzić do własnego uniewinnienia.

Przebieg postępowania prywatnoskargowego

6) Niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika na rozprawie głównej bez usprawiedliwionych powodów

- uważa się je za **odstąpienie od oskarżenia (skutkiem jest umorzenie postępowania)**

7) Instytucja oskarżenia wzajemnego

Oskarżony może aż **do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej** wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia **o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn, pozostający w związku z czynem mu zarzucanym.** Sąd rozpoznaje wówczas łącznie obie sprawy

Przebieg postępowania prywatnoskargowego

7) Instytucja oskarżenia wzajemnego

Oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn, pozostający w związku z czynem mu zarzucanym. Sąd rozpoznaje wówczas łącznie obie sprawy.

Jest to wyjątek od reguły z art. 50 k.p.k. przewidującej, że nie można być w tej samej sprawie oskarżonym i oskarżycielem posiłkowym